

Жадан А.О.,
здобувач вищої освіти
1-го курсу магістратури
ННІ заочного навчання та підвищення кваліфікації
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Жадан О.В.,
здобувач вищої освіти 1-го курсу
магістратури ННІ заочного навчання
та підвищення кваліфікації
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Боняк В.О.,
завідувач кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦІЄЮ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ПІД ЧАС МИРНИХ ЗІБРАНЬ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Ключовим елементом правового статусу людини є право на свободу мирних зібрань. Саме така можливість особи, гарантована конституційно, забезпечує дійсно прямий діалог людини і держави. Остання повинна сприяти мирним зібранням та їх захисту, а також забезпеченню публічного порядку та безпеки.

Важливу роль в сприянні проведення мирних зібрань відіграє поліція. Саме на ці правоохоронні органи покладено завдання демонструвати прихильність держави щодо дотримання принципів верховенства права та захисту основоположних прав і свобод людини. Зважаючи на це, важливим вбачається звернення до вітчизняного та європейського досвіду забезпечення поліцією публічного порядку і безпеки під час мирних зібрань.

Свою діяльність досліджувані органи здійснюють на основі правових заasad, відображених у міжнародних актах та закріплених в конституційних нормах держав та [1, с. 74].

Соціальна та політична напруженість в суспільстві сприяє зростанню акцій протесту з боку різних верств громадян. В ході публічних заходів все частіше відбуваються групові порушення громадського порядку. Як наслідок – здійснюється посягання на життя і здоров'я громадян, які випадково опи-

нилися в безпосередній близькості від місця проведення публічного заходу, посягання на власність фізичних та юридичних осіб та ін. [2].

У зв'язку з цим обов'язковою умовою проведення публічних заходів (мирних зібрань) є охорона публічного порядку і забезпечення безпеки, що здійснюється органами поліції європейських держав. В сучасних умовах організація цієї умови поліцією в період проведення зборів, мітингів, демонстрацій, ходів і пікетувань є складним завданням, що вимагає прийняття багатопланових рішень, використання значної кількості сил і засобів, залучення компетентних фахівців різного профілю [2].

В Україні така діяльність органів Національної поліції, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877 «Про затвердження Положення про Національну поліцію», зводиться до вжиття заходів із забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях [3].

А починаючи з 2018 р. діяльність Нацполіції здійснюється ще й на основі Наказу Міністерства внутрішніх справ «Про затвердження Концепції запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів» [4]. Цим документом затверджена Концепція запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України такої моделі та розроблено план заходів стосовно реалізації вищевказаної Концепції. В основу поліцейської діяльності при проведенні таких заходів покладено, насамперед, захист прав людини та повага до її гідності, що вимагає від працівників Національної поліції виконання своїх завдань шляхом надання послуг (сприяння, сервісного обслуговування), а не шляхом здійснення контролю.

У європейських державах діяльність поліції з охорони публічного порядку і забезпечення безпеки під час проведення мирних зібрань має свої особливості.

Так, наприклад, поліція у ФРН не може просто не дозволити проведення демонстрації. Для заборони їй потрібні конкретні підстави, наприклад, відсутність повідомлення (якщо мова не йде про спонтанну акцію), вказівка завідомо неправдивих відомостей в заявці, порушення правил, виникнення заворушень. Але взагалі-то, головне завдання поліції, - забезпечити безперешкодне проведення заходу. При цьому інтереси його учасників німецька поліція враховує в більшій мірі, ніж, скажімо, автолюбителів, перехожих або мешканців навколишніх будинків [5, с. 49].

Якщо ж демонстрація починає виходити з-під контролю, тобто якщо учасники починають скандувати, викрикувати образливі гасла, надягають маски, а її організатори не можуть самі забезпечити порядок, то тоді підключаються антиконфліктні поліцейські наряди, навчені методам деескалації. Їх завдання – заспокоїти демонстрантів. І тільки якщо і це не дає бажаного

ефекту, поліція вдається до крайнього заходу – оголошує демонстрацію розпущеною і проводить затримання особливо буйних її учасників.

Заслуговує на увагу і досвід британських поліцейських забезпечення публічного порядку під час масових заходів. Основними його рисами є: 1) проведення патрульними поліцейськими попереджувальної роботи серед груп населення про плановані масові заходи; 2) підтримання тісного зв'язку з жителями тих мікрорайонів, на території яких розташовані розважальні заклади і де найчастіше може бути порушено публічний порядок; 3) широке використання технічних та електронних засобів спостереження (відеокамери, тощо); 4) обшук відвідувачів розважальних закладів з метою зменшення фактів вживання та продажу наркотичних засобів; 5) жорсткий контроль за продажем спиртних напоїв та за системою продажу спиртних напоїв та ін. [6, с. 126-127].

У Франції дозвіл на проведення мітингу дає Префект поліції (міста або місцевості, де планується проведення мітингу). При проведенні несанкціонованих мітингів для забезпечення охорони громадського порядку зазвичай залучаються спецпідрозділи поліції (CRS). Представники правопорядку повинні двічі попередити мітингувальників, що даний мітинг не був санкціонований і просити натовп розійтися. Залежно від обставин органи правопорядку можуть застосувати силу негайно (якщо з боку демонстрантів проявлена агресія, або вчинено опір). Після відмови розійтися громадяни, які добровільно продовжують участь в демонстрації, піддаються покаранню у вигляді позбавлення волі на строк до 1 року і штрафу до 15 000 € [7, с. 167].

Якщо під час проведення мирних зібрань в Іспанії відбуваються інциденти, що завдають шкоди людям або майну, зібрання (мітинги, демонстрації) можуть бути розігнані поліцією і затримано його учасників, які вчинили злочини проти поліції або громадян, та тих, які завдали шкоди майну. Всі затримані поліцією мають право на адвоката до прийняття рішення і не можуть бути затримані більше, ніж на передбачений законодавством час, - в будь-якому випадку не більше, ніж на 72 години. Потім справа направляють до суду [8, с. 12].

Отже, аналіз досвіду забезпечення поліцією публічної безпеки і порядку під час масових заходів країн в Україні і європейських державах свідчить про те, що з метою забезпечення публічного порядку і безпеки під час мирних зібрань поліція здійснює активну комунікацію для налагодження відносин з учасниками мирного зібрання для попередження можливих конфліктних ситуацій. Це спілкування відбувається на всіх етапах проведення мирного зібрання (повідомлення та отримання дозволу на його проведення, забезпечення публічного порядку та безпеки під час його проведення). У випадку необхідності застосування обмежень на проведення мирного зібрання поліція спочатку інформує учасників про причини прийняття такого рішення і лише у разі відмови учасників мирного зібрання припинити порушення, з метою забезпечення публічного порядку і безпеки, застосовує примусові заходи.

1. Мердок Д. Європейська конвенція з прав людини та охорона правопорядку : посіб. для співробітників поліції та правоохорон. органів / Джим Мердок, Ральф Рош. Центр, 2013. 157 с.
2. Каменєв М. Свобода зібрань // М. Каменєв. URL: <http://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2017/03/Pravo>
3. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras>
4. Про затвердження Концепції запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної поліції України скандинавської моделі забезпечення публічної безпеки та порядку під час проведення масових заходів: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 23 серпня 2018 року № 706. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/>
5. Мошак Г. Г. Вивчення та вдосконалення роботи органів поліції (за матеріалами ФРН, Швейцарії та України) / Г. Г. Мошак ; Одес. нац. мор.: монографія. Харків : Право, 2015. 93 с.
6. Долинний А.В. Адміністративно-правове забезпечення національною поліцією України публічної безпеки і порядку під час проведення масових заходів. Дисерт. на здобуття наук. ступен. к.ю.н. Харків, ХНУВС. 2017. 198 с.
7. Юнін О. С. Зарубіжний досвід організації діяльності підрозділів поліції і можливості його застосування в Україні : монографія / О. С. Юнін. Харків: Панов, 2015. 430 с.
8. Міжнародний досвід діяльності патрульної служби у забезпеченні охорони громадського порядку : методичні рекомендації // В. Л. Костюк, В. А. Молотай, О. Г. Пелагеша, В. С. Сивухін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2011. 28 с.

Кусайко Ілона Юріївна
курсант 2 курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Сердюк Л.М.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та історії
держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОРУШЕННЯ ПРИНЦИПУ ТАЄМНОСТІ ГОЛОСУВАННЯ

Принцип таємного голосування є одним із загальновизнаних принципів виборчого права. Стаття 71 Конституції України встановлює, що вибори до органів державної влади та місцевого самоврядування проводяться шляхом таємного голосування. Слід зазначити, що Конституція України повторює